

PRAWO ADMINISTRACYJNE

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

SYSTEM SĄDOWNICTWA

---

art 175 Konstytucji RP

1. **Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej** sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, **sądy administracyjne** oraz sądy wojskowe.
2. Sąd wyjątkowy lub tryb doraźny może być ustanowiony tylko na czas wojny.

art. 176 Konstytucji RP

1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.
2. Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy.

art. 177 Konstytucji RP

Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we **wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów.**

SYSTEM SĄDOWNICTWA

---

art. 184 Konstytucji RP

Naczelny Sąd Administracyjny oraz **inne sądy administracyjne** sprawują, w zakresie określonym w ustawie, **kontrolę działalności administracji publicznej**. Kontrola ta obejmuje również **orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej**.

art. 185 Konstytucji RP

Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Bezpośrednim celem sądownictwa administracyjnego, zdaniem J. Zimmermanna, jest **kontrola administracji publicznej z pozycji niezawisłego organu, umieszczonego poza strukturą administracji publicznej**. W szczególności, sądownictwo administracyjne ma na celu ocenę zaskarżonych działań administracji i eliminację z obrotu prawnego działań wadliwych.

Na gruncie obcych porządków prawnych wykształciło się wiele modeli sądownictwa administracyjnego. W Polsce, sądownictwo administracyjne powstało w 1922 roku - jako Najwyższy Trybunał Administracyjny, działający do 1939 roku. Po II wojnie światowej sądownictwo administracyjne przywrócono dopiero ustawą z dnia 31 stycznia 1980 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym - było ono jednoszczeblowe, ale NSA działał także przez ośrodki zamiejscowe.

Obecna struktura sądów administracyjnych jest efektem reformy z 2002 roku, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2004 roku.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Organizację i zasady działania sądów administracyjnych reguluje ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. - Prawo o ustroju sądów administracyjnych, a kwestie proceduralne - ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

art. 1 p.u.s.a.

§1 Sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez **kontrolę działalności administracji publicznej** oraz **rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość** między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej.

§2 Kontrola, o której mowa w §1, **sprawowana jest pod względem zgodności z prawem**, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

ORGANIZACJA SĄDOWNICTWA ADMINISTRACYJNEGO

WOJEWÓDZKIE SĄDY ADMINISTRACYJNE - rozpoznają sprawy należące do właściwości sądów administracyjnych w pierwszej instancji

NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY - sprawuje nadzór nad działalnością wojewódzkich sądów administracyjnych w zakresie orzekania - w szczególności rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń WSA i podejmuje uchwały wyjaśniające zagadnienia prawne, a także rozpoznaje sprawy należące do jego właściwości na mocy przepisów szczególnych

WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY

WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY

Wojewódzki sąd administracyjny **tworzony jest dla jednego województwa lub dla większej liczby województw** - w drodze **rozporządzenia Prezydenta RP**, na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego. W tym samym trybie znoszone są WSA oraz ustalane są ich siedziby i obszar właściwości, a także może tworzone i znoszone wydziały zamiejscowe - poza siedzibą WSA.

Wojewódzki sąd administracyjny dzieli się na wydziały, które tworzy i znosi Prezes NSA - wydziałem kieruje prezes WSA, wiceprezes WSA albo wyznaczony sędzia.

W skład WSA wchodzi prezes WSA, a także wiceprezes lub wiceprezesi WSA, sędziowie i asesory sądowi, których liczbę określa Prezes NSA.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

ORGANY WSA

PREZES WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - kieruje WSA, reprezentuje WSA na zewnątrz, pełni czynności administracji sądowej i inne czynności przewidziane w ustawie - w zakresie administracji sądowej jest organem podległym Prezesowi NSA

ZGROMADZENIE OGÓLNE SĘDZIÓW WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - składa się z sędziów WSA oraz mogą uczestniczyć w nim asesory sądowi, bez prawa udziału w głosowaniu - rozpatruje informację prezesa o rocznej działalności WSA, przedstawia KRS kandydatów na stanowiska sędziów WSA, wyraża opinię w sprawie powołania lub odwołania prezesa lub wiceprezesa WSA, ustala skład liczbowy kolegium WSA oraz wybiera członków i dokonuje zmian w składzie, rozpatruje i opiniuje inne sprawy przedłożone przez prezesa WSA lub zgłoszone przez członków ZO

KOLEGIUM WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - ustala podział czynności w WSA i określa szczegółowe zasady przydziału spraw, przedstawia ZO opinię o kandydatach na stanowiska sędziów lub asesorów sądowych, rozpatruje sprawy przedstawiane ZO i inne sprawy przedstawione przez prezesa WSA lub z własnej inicjatywy

NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY

NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY

W skład Naczelnego Sądu Administracyjnego wchodzi Prezes NSA, wiceprezesa oraz sędziowie. Liczbę stanowisk sędziowskich w Naczelnym Sądzie Administracyjnym, w tym liczbę wiceprezesów NSA, ustala Prezydent RP, na wniosek Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego - w drodze rozporządzenia.

Naczelny Sąd Administracyjny ma siedzibę w Warszawie.

ORGANY NSA

PREZES NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - kieruje pracami NSA i reprezentuje NSA na zewnątrz, wykonuje czynności administracji sądowej w stosunku do NSA - ma prawo wglądu w czynności NSA, może być obecny na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności, może żądać wyjaśnień i usunięcia uchybień - może również wystąpić o podjęcie przez NSA uchwały wyjaśniającej przepisy prawne, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych

NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY

Prezesa NSA powołuje Prezydent RP na sześcioletnią kadencję spośród dwóch kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów NSA.

ZGROMADZENIE OGÓLNE SĘDZIÓW NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - tworzone przez sędziów NSA - rozpatruje informację Prezesa NSA o rocznej działalności NSA, przedstawia KRS kandydatów na stanowiska sędziów, wybiera kandydatów na stanowisko Prezesa NSA i wyraża zgodę w sprawie powołania i odwołania wiceprezesów NSA, ustala skład liczbowy Kolegium NSA oraz wybiera członków i dokonuje zmian w składzie, rozpatruje i opiniuje inne sprawy przedłożone przez Prezesa NSA lub zgłoszone przez członków ZO

KOLEGIUM NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - ustala podział czynności w NSA i określa szczegółowe zasady przydziału spraw, przedstawia ZO opinię o kandydatach na stanowiska sędziów, wyraża zgodę w sprawie tworzenia i znoszenia wydziałów oraz powołania i odwołania przewodniczących wydziałów, Szefa Kancelarii Prezesa NSA i dyrektora Biura Orzecznictwa, rozpatruje sprawy przedstawiane ZO oraz rozpatruje i iopiniuje inne sprawy przedłożone przez Prezesa NSA lub z własnej inicjatywy.

NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY

ORGANIZACJA NSA

IZBA FINANSOWA - sprawuje nadzór nad orzecznictwem WSA w sprawach zobowiązań podatkowych i innych świadczeń pieniężnych, do których mają zastosowanie przepisy podatkowe oraz o egzekucji świadczeń pieniężnych

IZBA GOSPODARCZA - sprawuje nadzór nad orzecznictwem WSA w sprawach działalności gospodarczej, ochrony własności przemysłowej, budżetu, dewizowych, papierów wartościowych, bankowości, ubezpieczeniowych, ceł, cen, stawek taryfowych oraz opłat

IZBA OGÓLNOADMINISTRACYJNA - sprawuje nadzór nad orzecznictwem WSA w pozostałych sprawach - w szczególności w sprawach z zakresu budownictwa i nadzoru budowlanego, zagospodarowania przestrzennego, gospodarki wodnej, ochrony środowiska, rolnictwa, leśnictwa, zatrudnienia, ustroju samorządu terytorialnego, gospodarki nieruchomościami, prywatyzacji mienia, powszechnego obowiązku wojskowego, spraw wewnętrznych, a także cen, opłat i stawek taryfowych związanych ze sprawami należącymi do właściwości Izby Ogólnoadministracyjnej

NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY

ORGANIZACJA NSA

Pracami każdej z Izb kieruje wiceprezes wyznaczony do pełnienia tej funkcji przez Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego.

KANCELARIA PREZESA NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO - wykonywanie zadań związanych z pełnieniem przez Prezesa NSA czynności w zakresie tworzenia warunków do sprawnego funkcjonowania sądów administracyjnych, w szczególności w sprawach finansowych, kadrowych i administracyjno-gospodarczych

BIURO ORZECZNICTWA - wykonywanie zadań związanych z pełnieniem przez Prezesa NSA czynności w zakresie sprawności postępowania sądowego oraz orzecznictwa sądów administracyjnych

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Kontrola działalności administracji publicznej przez sądy administracyjne obejmuje orzekanie w sprawach skarg na:

- **decyzje administracyjne**
- **postanowienia wydane w postępowaniu administracyjnym, na które służy zażalenie, postanowienia kończące postępowanie oraz postanowienia rozstrzygające sprawę co do istoty**
- **postanowienia wydane w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, na które służy zażalenie - z wyjątkami!**
- **inne akty lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczące uprawnień lub obowiązków** wynikających z przepisów prawa
- **pisemne interpretacje przepisów prawa podatkowego** wydawane w indywidualnych sprawach
- **bezczyność lub przewlekłe prowadzenie postępowania**

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Kontrola działalności administracji publicznej przez sądy administracyjne obejmuje orzekanie w sprawach skarg na:

- **akty prawa miejscowego organów JST i terenowych organów administracji rządowej**
- **inne akty organów JST** i ich związków, podejmowane w sprawach z zakresu administracji publicznej
- **akty nadzoru nad działalnością organów JST**

Ponadto sądy administracyjne **rozstrzygają spory o właściwość** między **organami JST** i między **samorządowymi kolegiami odwoławczymi** oraz **spory kompetencyjne** między **organami JST a organami administracji rządowej**.

Dodatkowo **art. 5 p.p.s.a.** formułuje **enumerację negatywną**, a zatem wskazuje na sprawy, które nie należą do właściwości sądów administracyjnych - np. sprawy wynikające z podległości służbowej między przełożonymi i podwładnymi.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Wojewódzkie sądy administracyjne rozpoznają wszystkie sprawy sądownoadministracyjne z wyjątkiem spraw, dla których zastrzeżona jest właściwość NSA. Do rozpoznania sprawy właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma siedzibę organ administracji publicznej, którego działalność została zaskarżona.

Jedynym kryterium kontroli sądowej sprawowanej przez sądy administracyjne jest **KRYTERIUM LEGALNOŚCI**, czyli zgodności z prawem działalności organu administracji publicznej. Należy jednak pamiętać, że w doktrynie sygnalizuje się pewne problemy z precyzyjnym wskazaniem zakresu tego kryterium.

LEGALNOŚĆ A CELOWOŚĆ

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Sąd administracyjny orzeka w granicach danej sprawy nie będąc jednak związany zarzutami i wnioskami skargi oraz powołaną podstawą prawną.

Uwzględniając skargę na decyzję lub postanowienie, sąd administracyjny:

- **uchyla decyzję lub postanowienie w całości albo w części** - jeżeli stwierdzi naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy, naruszenie prawa dające podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego lub inne naruszenie przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na wynik sprawy
- **stwierdza nieważność** decyzji lub postanowienia w całości lub w części
- **stwierdza wydanie** decyzji lub postanowienia **z naruszeniem prawa**

Sąd administracyjny, uwzględniając skargę na uchwałę lub akt prawa miejscowego, stwierdza nieważność tej uchwały lub aktu w całości lub w części albo **stwierdza, że zostały wydane z naruszeniem prawa**, jeżeli przepis szczególny wyłącza stwierdzenie ich nieważności.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE

Sąd administracyjny, uwzględniając skargę jednostki samorządu terytorialnego na akt nadzoru uchyla ten akt.

A zatem orzekanie sądów administracyjnych w polskim systemie prawnym ma **CHARAKTER KASATORYJNY**.

Co do zasady, **NIE WYSTĘPUJE** także **ORZEKANIE MERYTORYCZNE**, choć zauważalne są pewne tendencje do wprowadzania elementów orzekania merytorycznego.

art.145a p.p.s.a.

§1. W przypadku, o którym mowa w art.145 §1 pkt 1 lit.a lub pkt 2, jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, **sąd zobowiązuje organ do wydania w określonym terminie decyzji** lub postanowienia **wskazując sposób załatwienia sprawy lub jej rozstrzygnięcie**, chyba że rozstrzygnięcie pozostawiono uznaniu organu.

SĄDOWNICTWO ADMINISTRACYJNE - PROPOZYCJE ZMIAN

Dla zrozumienia charakteru prawnego i podstawowych założeń sądownictwa administracyjnego, proszę o zapoznanie się z artykułem opublikowanym w serwisie Prawo.pl - opisuje on najnowsze propozycje zmian w zakresie orzekania sądów administracyjnych, wysuwane przez środowiska adwokackie i radcowskie, a także przedstawia opinie prof. Zbigniewa Kmiecika i prof. Marka Chmaja.

Należy zwrócić szczególną uwagę na problem orzekania merytorycznego!

Artykuł dostępny pod tym [adresem](#).